

Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku

Erasmus+ w szkołach województwa pomorskiego

Erasmus+

CENne
PRAKTYKI

Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku

Erasmus+

Erasmus+ w szkołach województwa pomorskiego

Redakcja:
Beata Symbor

CENne
PRAKTYKI

Tom IV

Gdańsk 2016

Wydawca:

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

al. gen. J. Hallera 14

80-401 Gdańsk

„Erasmus+ w szkołach województwa pomorskiego”

Beata Symbor – nauczyciel konsultant

ds. bibliotekoznawstwa i nauczania kreatywnego

Współpraca: Jolanta Śmigierska – nauczyciel konsultant

ds. wspomagania pracy szkół

oraz przedmiotów zawodowych

Redakcja serii

Beata Symbor

Korekta

Kamila Ochędzan

Projekt graficzny, skład, okładka

Beata Kwaśniewska

Tom serii: IV

Gdańsk 2016

ISSN 2450-7717

ISBN 978-83-86526-46-8

Druk:

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Spis treści

Erasmus+ „Zmienia życie. Otwiera umysł”	7
Renata Ropela Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku	
Edukacja szkolna	
English World LIVE! – Nauka twoją szansą!	8
Maciej Białaszewski, Zespół Szkół w Bożympolu Wielkim	
Doskonalenie językowe kadry nauczycielskiej	14
Agnieszka Jackiewicz, XX Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku	
Otwierając drzwi do Europy	19
Katarzyna Wróblewska-Kurzydło, współprac. Joanna Nowicka-Młyńska, Izabela Lipowska, Gimnazjum nr 1 w Lęborku	
Młodzi obywatele Europy – nasza przyszłość. Droga poznania, wzrastania i rozumienia	24
Elżbieta Malec, Zespół Szkół nr 7 w Gdyni	
Kształcenie i szkolenia zawodowe	
Projekty gdyńskiego Ekonomika	35
Maria Małkowska, Aleksandra Rosicka, Jolanta Wdowiak Zespół Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni	
Redukcja substancji toksycznych wprowadzanych do środowiska i żywności warunkiem zdrowia społecznego	44
Anna Pacek-Spich, Zespół Szkół Rolniczych CKP w Bolesławowie	
Zdobywamy doświadczenie w Europie – praktyki zagraniczne przymiarką do współczesnego rynku pracy	49
Halina Stępień-Grajewska, Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Barlewiczkach	
Udział szkół województwa pomorskiego w programie Erasmus+	51

Erasmus+ „Zmienia życie. Otwiera umysły”

To hasło nowego programu edukacyjnego na lata 2014-2020. Zastąpił on siedem wcześniejszych programów Komisji Europejskiej i wprowadził wiele uproszczeń, aby dostęp do funduszy był jeszcze łatwiejszy. Zgodnie z podstawowym założeniem programu inwestowanie w kształcenie i szkolenia jest kluczem do uwolnienia ludzkiego potencjału, bez względu na wiek i sytuację społeczną.

W ramach programu m.in. uczniowie oraz pracownicy przedszkoli i szkół mogą skorzystać z wielu możliwości poszerzania wiedzy, rozwoju umiejętności oraz kształcenia kompetencji. Wsparcie obejmować może różnego rodzaju mobilności oraz rozwój partnerstw strategicznych na rzecz innowacji lub wymiany dobrych praktyk.

Niniejsza publikacja skierowana jest do dyrektorów, nauczycieli, uczniów, rodziców, a nawet administracji oświatowej czy instytucji, których działalność nastawiona jest na rozwój edukacji. Chcemy – dzięki wsparciu szkół województwa pomorskiego – zachęcić potencjalnych beneficjentów do wzięcia udziału w programie Erasmus+.

Znajdziecie w niej Państwo przede wszystkim szereg cennych doświadczeń szkół ogólnokształcących i zawodowych, które zechciały się podzielić opiniami i dotychczasowymi rezultatami realizowanych projektów. Dotychczasowymi, ponieważ wiele z nich kontynuować będzie jeszcze swoje przedsięwzięcia w przyszłości.

Czasami tak niewiele trzeba, by odkryć swój nie tylko indywidualny, ale i zbiorowy potencjał. Pokażmy, że innowacyjność jest naszą mocną stroną.

*Renata Ropela
Dyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku*

English World LIVE! – Nauka twoją szansą!

Unia Europejska jest postrzegana przez wielu w sposób czarno-biały, albo jest dobra, ponieważ daje pieniądze, albo zła z uwagi na nakładane sankcje, przykładowo za nadprodukcję mleka. Gdzieś po środku leżą granty w ramach projektu Erasmus+, w którym miałem okazję uczestniczyć w 2014 roku.

Przygoda z dofinansowaniem zaczęła się niewinnie w marcu, gdzie otrzymałem maila od dyrektora z propozycją wzięcia udziału w konkursie na wnioski o fundusze ze środków unijnych. Ubiegałem się o dofinansowanie kursu w Cambridge, na temat blended learning, w jednej ze szkół należących do rodziny tamtejszego znanego i cenionego

Fot. Maciej Białaszewski

Grupa wykładowa mojej koleżanki - Joanny Tasior, zdjęcie na terenie uczelni Bell w Cambridge

na świecie uniwersytetu. Okazało się, że trzeba działać dość szybko, ponieważ termin składania dokumentów to dwa tygodnie. Najistotniejszym z nich był 30-stronicowy wniosek, który wypełniony elektronicznie mógł zajmować trzy razy tyle. Nie można było zapomnieć o potwierdzeniu numeru konta gminy, na które miały być przebrane środki, które z kolei były przekazywane do szkoły, jako beneficjenta, a na końcu do uczestników, czyli nauczycieli – mnie i mojej koleżanki. REGON, NIP, rezerwacja kursu... to tylko ułamek biurokracji, która stopniowo nabierała tempa. Trzeba było pamiętać i stricte przestrzegać terminów, podpisów odpowiednich władz, w tym uzyskać pieczęci z banku, potwierdzając numer konta gminy.

Okazało się, że w pierwszym terminie do oddziału szkoły Bell w Gdańsku, będącej organizacją przyjmującą, zgłosiło się 5 osób, a pierwszy byłem właśnie ja. Utrudnienia związane z ilością dokumentów, wymaganymi szczegółowymi danymi i pieczęciami z podpisem (w moim przypadku) wójta, sprawiły, że cała procedura przerodziła się w szczytny proces selekcyjny. Byłem z siebie dumny – przede wszystkim zdążyłem. Agencja Narodowa odpowiedzialna za dystrybucję środków w danym kraju wydłużyła wtedy termin składania wniosków o kolejny tydzień lub dwa.

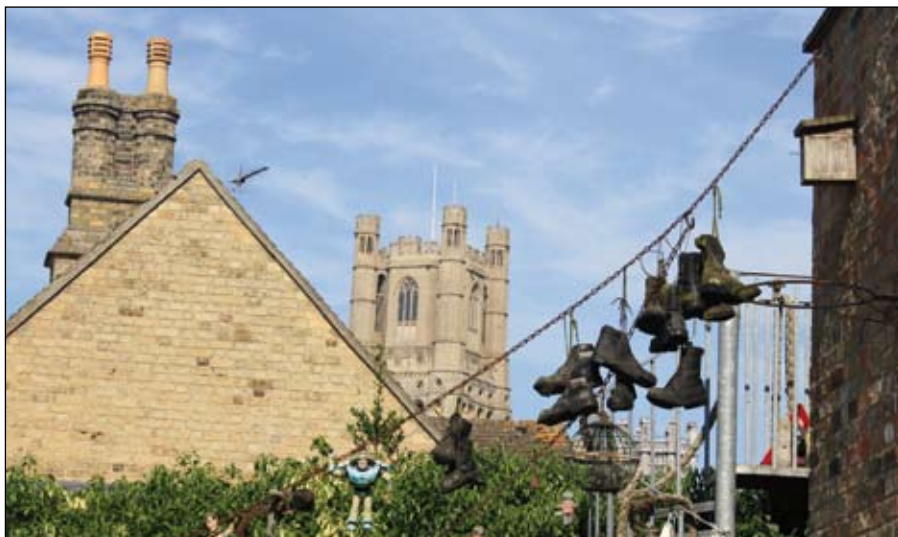
Pozostało oczekiwanie na oficjalną listę beneficjentów. Dowiedziałem się, że z reguły trwa to do 2 miesięcy. Ostatecznie na 521 projektów mój otrzymał status „zatwierdzony”.

Od tej pory miało pójść gładko – miałem otrzymać informację od organizacji przyjmującej, czyli szkoły w Cambridge, z potwierdzeniem rezerwacji miejsca na kursie. Po milionach elektronicznych liścików i telefonów wykonanych przez gdański oddział Bell do centrali w Anglii, postanowiłem sam zapytać się czy mam po co jechać w razie otrzymania grantu. Potwierdziło się, że jeśli chce się coś zrobić dobrze (...) Stało się to jakieś dwa tygodnie przed odlotem. Koleżanka zajęła się częścią logistyczną, planując sposób i trasę podróży. Niestety wbrew zapewnieniom organizacji przyjmującej nas w Anglii – musieliśmy sfinansować sobie sami całą podróż, ponieważ środki z grantu miały być przebrane po podpisaniu umowy finansowej, która w lipcu jeszcze nie istniała nawet jako szkic. Ogarniająca niemoc nie sparaliżowała mnie i postanowiłem dobrze się bawić podczas pobytu na kursie. Bell okazał się strzałem w dziesiątkę. Poza wykładami trwającymi do godziny 17 organizatorzy zadbał o integrację i kulturową ucztę w postaci wycieczek do Londynu i Oxfordu, a także lunch na świeżym powietrzu na terenie bajkowego kampusu uczelni. Cel został osiągnięty, wynosząc nowe znajomości, doświadczenie i wiedzę merytoryczną oraz praktyczne umiejętności posługiwania się (w moim przypadku) nowymi technologiami w połączeniu z tradycyjną dydaktyką języka angielskiego. Zrodził się z tego pomysł realizacji międzynarodowego projektu zarejestrowanego na eTwinning, wraz z moim nowopoznanym kolegą z Hiszpanii. Projekt w dużym skrócie polegał i nadal polega na udostępnieniu uczniom platformy e-learningowej, na której znajdują

Fot. J. Tasior

Ely, katedra z oddali

Fot. Maciej Białoszewski

Zdjęcie z miejscowości Ely

różnego rodzaju ćwiczenia kształtujące ich sprawności językowe, od czytania ze zrozumieniem po mówienie. Internet jest bogatym śmietnikiem informacji, a nasza platforma ma za zadanie skumulować to, co jest wartościowe dla ucznia i praktyczne z perspektywy nauczyciela. Podobnie zadziałała moja koleżanka współpracując z nauczycielką ze Słowacji w autorskim projekcie kulinarnym, o którym można napisać osobny artykuł.

Tak objawiła się jasna strona mocy Erasmus+. Bez grantu na wiele tysięcy euro nigdy nie udało by mi się zrealizować wyjazdu do szkoły Bell i jeszcze do tego opłacić kursu trwającego intensywnie dwa tygodnie. Nadal korzystam z publikacji mojego wykładowcy Nik'a Peachey, żeby wiedzieć więcej i wykorzystywać tę wiedzę w sposób dostosowany do potrzeb i możliwości moich uczniów oraz możliwości szkoły. Trzeba pamiętać, że nowe technologie to duża branża warta wiele miliardów dolarów i sprzęt czy oprogramowanie jest drogie, jednak znając darmowe zasoby i wykorzystując smartfony, będące plagą szkół, piekę dwie pieczenie na jednym ogniu, a może nawet i więcej. Interdyscyplinarność nowych technologii to jedno, a element wychowawczy z nauką odpowiedzialnego i kreatywnego korzystania z telefonu to drugie. Osobiście traktuję temat wykorzystania telefonów na lekcji jako oswajanie dzikiego zwierzęcia – da się to zrobić, a owo zwierzę może okazać się bardziej posłuszne niż dojrzewający gimnazjalista.

Po powrocie do Polski trzeba było dopilnować kolejnych formalności i zwyczajnie pozbierać podpisy na kolejnych dokumentach. Pojawiły się kolejne platformy, gdzie trzeba było umieszczać ich skany. Platformy raz działały, raz nie, logowanie i korzystanie z nich do najbardziej intuicyjnych nie należało, ale kto nie próbuje ten nie ma. Jeśli pojawiały się jakieś problemy lub chciałem się czegoś upewnić kontaktowałem się z organizacją przyjmującą (Bell) lub Agencją Narodową w Warszawie. W efekcie wszystko zostało załatwione wyjaśnione, opieczetowane i dostarczone, zatem ograniczyć polskie narzekanie na jakość odpowiedzi z w/w instytucji w sprawach, które do nich kierowałem. Choć tylko dodam, że nie spodziewałem się, że opiekun mojego projektu w pewnym momencie już nim nie będzie, bez informowania mnie o tym, po czym pewna mailowa korespondencja okaże się stratą czasu, ponieważ, jak w końcu wyszło ta pani już tam nie pracowała...

Po otrzymaniu pierwszej raty grantu moja szkoła – Zespół Szkół w Bożympolu Wielkim, mogła opłacić kurs w Anglii, a organizacja przyjmująca mogła nam wydać certyfikaty uczestnictwa sygnowane pieczęcią, m.in. Cambridge University. Druga rata grantu przyszła dopiero po roku, kiedy to zdałem roczny raport z realizacji całego projektu, gdzie chodziło w kolejnym etapie o wykorzystanie nabytych umiejętności w środowisku lokalnym i nie tylko. Z punktu widzenia całego projektu ważny jest łańcuszek edukacyjny. Ja się czegoś nauczyłem – przekazę tę wiedzę kolejnym nauczycielom, uczniom i innym, a oni zrobią to samo dalej. To prawie jak czas gramatyczny present perfect – musiał być widoczny efekt działań, żeby potwierdzić słuszność przyznania środków, ponieważ

Fot. z archiwum projektu

Grupa kursu blended learning z wykładowcą (Nik Peachey)

Fot. z archiwum projektu

Jim Scrivener – wykład ze światowej sławy nauczycielem i autorem książek

Londyn przed budynkiem parlamentu

Europejskie, tam musi być zamieszanie. Nic tylko przyjąć to na chłodno, zwiedzać świat i rozwijać się. Może nie odkryję Ameryki, ale potwierdzę, że podróże i nowe doświadczenia kształcą.

gdyby coś było nie tak, mieli prawo je odebrać w każdym momencie.

Na napisanie raportu końcowego od czasu zakończenia trwania rocznego projektu beneficjenci mieli 60 dni. Polecam zrobić to od razu, żeby nie stresować się koniecznością oddania, np. 30 tys. euro.

Dobre jest to, że część kwoty która pozostała do wykorzystania, mogła być przeznaczona na materiały przydatne do realizacji projektu. Tam, gdzie szkoły zmagają się z problemem kupna projektora, papieru do drukarki, czy samej drukarki, tu mogą sobie na to pozwolić jeśli otrzymają grant. W naszym przypadku wszelkie koszty związane z podróżą zostały zwrócone, jednak znam co najmniej dwa przypadki w historii unijnych projektów, że sponsorem byli sami uczestnicy.

Z pewnością warto się starać robić coś więcej niż tylko wracać z pracy do domu. Warto się rozwijać i korzystać z tego, że jakieś instytucje mogą nam w tym pomóc. Trzeba być przy tym cierpliwym i otwartym na biurokrację, ponieważ tam, gdzie w grę wchodzi duże pieniądze

*Koordynator projektu:
Maciej Białaszewski*

Danuta Milewczuk

Dyrektor
Zespołu Szkół
w Bożympolu Wielkim

Doskonalenie językowe kadry nauczycielskiej

Języki obce są „oknem na świat”. Dzięki nim świat stoi przed nami otworem, mamy dostęp do nowej wiedzy, zwiększamy poziom naszej tolerancji i pewności siebie. Nauka języków obcych powoduje otwieranie się na innych ludzi – dzięki temu możliwy jest dialog i budowanie wzajemnego szacunku, zrozumienie i akceptowanie różnic językowych oraz kulturowych.

Mając to na uwadze, XX Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku opracowało projekt „Doskonalenie językowe kadry nauczycielskiej” w ramach akcji KA1 – Mobilność edukacyjna w ramach programu Erasmus+. Projekt został zatwierdzony, ale z powodu braku funduszy znalazł się na liście rezerwowej. Ostatecznie uzyskał akceptację Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w Warszawie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt „Zagraniczna mobilność kadry edukacji szkolnej” był ściśle powiązany z priorytetami obowiązującymi w naszej szkole: doskonaleniem kompetencji zawodowych nauczycieli (języki obce, TIK, CLIL), rozwijaniem zainteresowań i twórczej działalności uczniów oraz kształtowaniem ich aktywnych postaw obywatelskich i proeuropejskich poprzez realizację projektów unijnych i wymian międzynarodowych.

Fot. Executive Training Institute na Malcie

Międzynarodowa grupa językowa nauczycielki matematyki, Jolanty Chamerskiej

ETI Malta – grupa językowa nauczycielki biologii

Fot. z archiwum projektu

Cele naszego rocznego projektu szkolnego zostały wyznaczone zgodnie z Europejskim Planem Rozwoju Szkoły:

- podniesienie znajomości języków obcych i poziomu edukacyjnego nauczycieli
- poszerzanie wiedzy na temat nowoczesnych technologii komputerowych i informacyjnych
- wymiana najlepszych praktyk pedagogicznych oraz doskonalenie umiejętności zawodowych w zakresie wykorzystania multimediów oraz języków obcych
- rozszerzenie oferty dydaktycznej poprzez wdrażanie interdyscyplinarnych projektów połączonych z promowaniem CLIL.

W ramach mobilności zagranicznych trzech nauczycieli naszej placówki (nauczyciel biologii, matematyki oraz dyrektor szkoły) uczestniczyło w 10-dniowym szkoleniu „Fluency and English Language Development for Teachers”, organizowanym przez Executive Training Institute na Malcie. Kurs obejmował również dwie wycieczki historyczno-kulturoznawcze do Valletty oraz do Mdiny, skarbów maltańskiej architektury i kultury, oraz program pozalekcyjny. Podstawowym efektem zrealizowanego projektu było pogłębienie praktycznej znajomości języka angielskiego, płynności w mówieniu i pisaniu oraz rozumieniu tekstów pisanych. Uczestnicy kursu przełamali bariery językowe

Fot. z archiwum projektu

Malta - nauczycielka biologii

oraz poszerzyli swoje słownictwo, usystematyzowali gramatykę oraz udoskonaliли wymowę. W swoim sprawozdaniu dotyczącym zrealizowanej mobilności pani Beata Pielowska, nauczycielka biologii zrelacjonowała: „Nauka języka angielskiego w 5-7 osobowych grupach tworzonych przez nauczycieli z różnych krajów europejskich oraz pedagogów, psychologów oraz dyrektorów szkół polegała przede wszystkim na rozmowach i dyskusjach na różne tematy np. dotyczących systemów szkolnictwa w poszczególnych państwach, zarządzania klasą, zastosowania technologii informacyjnej w pracy nauczyciela, czy problemów, z którymi spotykają się nauczyciele w swojej pracy. Mieliśmy okazję rozwinąć swoje umiejętności językowe, zapoznać się z nowymi metodami pracy, porównać odmienne systemy edukacyjne obowiązujące w różnych krajach

Europy. Bardzo ciekawe i użyteczne okazały się wszystkie materiały związane z CLIL; w dziedzinie tej Executive Training Institute na Malcie wiedzie prym na skalę europejską. Zajęcia odbywały się w nowoczesnych salach wykładowych wyposażonych w doskonałe pomoce naukowe. Czas wolny spędzaliśmy w przestronnym salonie studenckim, do naszej dyspozycji była również pracownia komputerowa oraz biblioteka, gdzie można było wypożyczyć podręczniki, czasopisma, nagrania CD oraz płyty DVD. Szkolenie było prowadzone przez wysoko wykwalifikowanych native speakerów posiadających duże doświadczenie w pracy z nauczycielami, którzy opracowali program nauczania dopasowany do potrzeb i oczekiwań naszej grupy.

Uczestnictwo w zagranicznym kursie dało również możliwość spotkania nauczycieli z innych krajów i wymiany doświadczeń zawodowych z nimi, dyskusji o ich systemach edukacji, problemach i stosowanych rozwiązaniach. Dzięki temu nastąpiła wymiana najlepszych praktyk pedagogicznych, nawiązały się nowe kontakty zawodowe, wzrosły kompetencje społeczne i kulturowe.

Oprócz umiejętności językowych, uczestnicy rozwinęli swoje kompetencje w zakresie nowych metod i technik pracy, które nie są tak popularne na zajęciach z przedmiotów ścisłych, jak zamienianie się rolami, mini-wykład, burza mózgów, dyskusja, praca w gru-

Fot. J. Chamera

Valetta, stolica Malty

pach, w parach lub indywidualna. W trakcie kursu stosowane były elementy TIK, które bez wątpienia wzbogaciły warsztat pracy nauczycieli – poszerzyli oni swoją wiedzę na temat nowoczesnych technologii komputerowych i informacyjnych używanych w innych krajach.

Uczestnicy uzyskali również cenną wiedzę na temat CLIL oraz dostęp do materiałów w tej dziedzinie wypracowanych przez innych nauczycieli z zagranicznych instytucji. Podnoszenie kompetencji w zakresie znajomości języka angielskiego nie ograniczyło się tylko do czasu trwania kursu lecz odbywało się przez cały okres trwania projektu poprzez: tworzenie branżowych słowników anglojęzycznych dotyczących opracowywanych zagadnień, merytoryczną i językową ocenę prezentacji i filmów wykonanych przez uczniów metodą projektu oraz ustanowienie partnerstwa wraz z siedmioma zagranicznymi partnerami i opracowanie projektu międzynarodowego w ramach KA2 – współpracy na rzecz innowacji i dobrych praktyk w języku angielskim.

Ponieważ w szkoleniu zagranicznym brali udział nauczyciele przedmiotów przyrodniczych i ścisłych, pragnęli oni w swoich działaniach w szkole wspomóc wymiar kształcenia interdyscyplinarnego – dlatego połączone zostały treści edukacyjne na lekcjach biologii, matematyki, geografii – z zastosowaniem języka angielskiego. W ten sposób w znaczącym stopniu poprawiła się współpraca pomiędzy różnymi zespołami przedmiotowymi, które wcześniej nie miały okazji wspólnie pracować i uzupełniać się w realizowaniu podobnych treści.

W szkole została wprowadzona i rozpowszechniona praca metodą projektu z użyciem języka angielskiego, w której uczestniczyli nauczyciele języków obcych, przedmiotów

przyrodniczych i ścisłych, uczniowie zapoznali się ze specyfiką pracy taką metodą, a przez to z pojęciami dotyczącymi ekologii i biologii w języku angielskim, wykraczającymi znacznie poza poziom nauczania.

Zacieśniła się również współpraca na poziomie nauczyciel – dyrekcja szkoły; kadra zarządzająca wspierała organizacyjnie wszelkie działania związane z realizacją projektu. Projekt zwiększył efektywność pracy zespołowej, również wśród uczniów, oraz odpowiedzialność zespołu nauczycielskiego za ich sukcesy edukacyjne. Pracując w grupach, przydzielając sobie odpowiednie funkcje, uczyli się odpowiedzialności za efekty pracy swojej grupy, rozwijali swoje umiejętności komunikacji – rozwiązywania konfliktów i problemów.

Realizacja projektu w szkole przyczyniła się do rozwinięcia umiejętności językowych zarówno nauczycieli, ale również uczniów; po raz pierwszy mieli oni okazję posługiwać się branżowym językiem angielskim. Z pewnością wprowadzenie elementów CLIL bardzo korzystnie wpłynie na ich przyszłą edukację, przyswojone słownictwo będą mogli wykorzystać np. podczas studiów na kierunkach techniczno-przyrodniczych czy zagranicznych uczelniach.

Ponadto, uczniowie i nauczyciele poprawili swoje umiejętności w dziedzinie TIK. Tworzenie filmów, prezentacji multimedialnych wymagało nauczania się obsługi wielu programów służących do obróbki plików filmowych, podkładania głosu lub dodawania napisów, wklejania zdjęć, jak również prezentowania efektów pracy przed większą publicznością w języku angielskim. Z pewnością nabyte umiejętności przydadzą się w ich przyszłym życiu zawodowym.

Poprzez zrealizowane mobilności zagraniczne kadry nauczycielskiej i udział w projekcie, utrwalił się w opinii środowiska lokalnego obraz szkoły jako aktywnej i dynamicznie rozwijającej się instytucji oświatowej, która w swojej pracy z uczniami wykorzystuje najnowsze narzędzia techniczne i organizacyjne oraz stara się być instytucją otwartą na świat, doskonalącą metody nauczania przedmiotów ścisłych, przyrodniczych i języków obcych, poszerzającą palety różnorodnych środków dydaktycznych zwiększających motywację uczniów, wdrażającą CLIL z zastosowaniem TIK w nauczaniu i przyczyniającą się do zwiększenia efektywności i atrakcyjności nauczania.

Wszystkie materiały dotyczące projektu znajdują się na stronie internetowej szkoły – <http://www.xxlo.pl/> w zakładce: projekty unijne.

Bożena Kondratiuk

Dyrektor

XX Liceum Ogólnokształcącego
w Gdańsku

*Koordynator projektu:
Agnieszka Jackiewicz*

Otwierając drzwi do Europy

Od 1 września 2015 realizujemy w Gimnazjum nr 1 w Lęborku dwuletni projekt „Opening Doors to Europe” w ramach programu ERASMUS+. W ramach naszego projektu współpracujemy ze szkołami z: Niemiec, Szwecji, Portugalii, Francji. Uczniowie będą brali udział w wyjazdach międzynarodowych, licznych konkursach i zadaniach, których realizację zakłada nasz program. Głównym celem naszego projektu jest współpraca szkół z lokalnymi przedsiębiorstwami, dzielenie się wiedzą na temat odwiedzanych państw, regionów i miejscowości, poznanie różnych kultur i zachowań oraz stworzenie przewodnika na temat zasad ubiegania się o pracę w różnych krajach europejskich oraz nauka języka angielskiego i niemieckiego. Podczas wyjazdów międzynarodowych uczniowie będą odwiedzać różne firmy, obserwując pracę i oczekiwania jakie przed młodzieżą stawia współczesna Europa. Pierwszy wyjazd uczniów i nauczycieli odbył się już w listopadzie 2015 roku i był to wyjazd do Niemiec, do Stralsundu. Właśnie w Stralsundzie nasz projekt został oficjalnie otwarty.

Nasz projekt Erasmus+ to liczne konkursy i zadania w których mogą uczestniczyć wszyscy uczniowie naszej szkoły. Na konkurs na „Logo” naszego projektu w programie Erasmus+ wpłynęło 212 prac. Rozstrzygnięcie międzynarodowego konkursu na logo na-

Fot. Katarzyna Wróblewska-Kurzydło

W pociągu do Stralsundu

Fot. Katarzyna Wróblewska-Kurzydło

Zajęcia komputerowe

szego projektu Erasmus+ odbyło się podczas pierwszego międzynarodowego spotkania w Niemczech, w Stralsundzie. Spośród prac z Francji, Niemiec, Portugalii, Szwecji i Polski najlepsze okazały się prace z Polski: I m-ce zdobyła praca Marty Zanewycz z klasy 2b, II m-ce Klaudia Sławikowska – 2b, III m-ce Zuzanna Szybisty – 2c. Praca Marty Zanewycz została oficjalnie wybrana logiem projektu, natomiast praca Klaudii Sławikowskiej została wybrana na znak strony internetowej: „Opening Doors to Europe”. Wyróżnienia otrzymali: Julia Bonenberg – 3b, Aleksandra Becker – 2b, Anna Markowska – 2a.

Drugi konkurs jaki towarzyszył naszemu projektowi, to konkurs wiedzy o Stralsundzie i regionie. Rozstrzygnięcie tego konkursu nastąpiło również w Niemczech: I m-ce Jakub Zajkowski – 2c , II m-ce Maksymilian Milanowski – 2c.

Trzeci konkurs w ramach naszego projektu Erasmus+ na najciekawsze zdjęcia Łęborka i okolic, które zaprezentowane zostały w Niemczech. Nagrody zdobyli: I m-ce Zuzanna Worotyńska – 2c, II m-ce Julia Ulaszek – 2b, III m-ce Aleksandra Jankowska – 2c, IV m-ce Julia Bonenberg – 3b, V m-ce Klaudia Zbrożek – 2c. Wyróżnienia otrzymali: Klaudiusz Dargacz – 2a, Anna Markowska – 2a, Zuzanna Angel – 3b, Judyta Skrzyńska – 2c, Maksymilian Milanowski – 2c, Olaf Pohl – 2b, Cezary Kaliciński – 2c, Zuzanna Szybisty – 2c, Zuzanna Maciejewska – 2c.

W dniach 15-21.11.2015 uczniowie Gimnazjum nr 1 brali udział w międzynarodowym spotkaniu programu Erasmus+ w ramach realizacji projektu „Opening Doors to Europe”. Szkoła, która jako pierwsza gościła wszystkich uczestników projektu – to Han-

sa-Gymnasium w Stralsundzie. Nasi uczniowie wraz z kolegami i koleżankami z Niemiec, Szwecji i Portugalii poznawali zabytki i kulturę regionu, a także zasady panujące w niemieckiej szkole. W związku z tragicznymi wydarzeniami we Francji, uczniowie tego państwa nie uczestniczyli osobiście w projekcie, jednak dzięki nowoczesnym technologiom (skype) mogli brać udział w zaplanowanych działaniach.

W ramach realizacji obowiązkowych zadań programowych uczniowie poszczególnych państw otrzymali skrzydła drzwi i dzięki wskazówkom lokalnego artysty rzeźbili w drewnie symbole swojego państwa. Inni zajęli się malowaniem ściany na korytarzu szkoły, która po czterech godzinach ciężkiej pracy zamieniła się w kolorowy obraz przedstawiający zabytki poszczególnych krajów. Wyrzeźbione drzwi zostaną dołączone do ściennego obrazu tworząc piękny symbol otwartych drzwi do Europy. Podczas zajęć informatyki uczniowie poznali platformę e-Twenning, na której będą zamieszczane wszelkie informacje dotyczące realizacji projektu. Platforma ta jest narzędziem komunikacyjnym nie tylko dla uczniów, ale także dla nauczycieli biorących udział w projekcie.

Uczniowie zwiedzili również lokalny browar Störtebecker Braumanufaktur – gdzie poznali specyfikę pracy, a także obserwowali produkcję piwa od momentu warzenia do zamknięcia butelki. Dużo radości sprawił uczniom pobyt na plaży w kurorcie Darss i wizyta w muzeum bursztynu, gdzie każdy samodzielnie mógł oszlifować bursztyn i wykonać swój niepowtarzalny naszyjnik. W czasie wolnym uczniowie odwiedzili lokalne oceanarium, świetnie bawili się na kręgielni, ale przede wszystkim rozwijali swoje kompetencje językowe nieustannie komunikując się w języku angielskim lub języku niemieckim.

Nad morzem w kurorcie Darss

Fot. Katarzyna Wróblewska-Kurzydło

O wizycie w Stralsunder Zeitung

Fot. Katarzyna Wróblewska-Kurzydło

Przygotowania do Jarmarku Bożonarodzeniowego uczniów z grupy Erasmus+

kim. Zawiązały się wspańiałe międzynarodowe przyjaźnie (a nawet miłości) i ciężko było się rozstać.

Następne spotkanie uczniów naszej szkoły z koleżankami i kolegami z Niemiec, Szwecji Francji i Portugalii odbędzie się w kwietniu 2016 r. Tym razem uczniowie odwiedzą Szwecję.

11 grudnia 2015 roku zorganizowaliśmy w naszej szkole Jarmark Bożonarodzeniowy. Była to świetna okazja do zaprezentowania naszego projektu. Licznie zgromadzeni goście podziwiali nasze działania projektowe Erasmus+. Podzieliliśmy się wrażeniami z pierwszego międzynarodowego spotkania w Stralsundzie, w Niemczech oraz rozdaliśmy nagrody w konkursach, które organizujemy w ramach naszego projektu. Byli rodzice, uczniowie innych szkół, władze miasta i uczniowie naszej szkoły. Zabawa była wspaniała.

Po więcej informacji zapraszamy na: <http://gimnazjum1.lebork.pl/projekty/erasmus/> i <https://www.facebook.com/groups/1669293549955242>.

Grażyna Ruszkowska

Dyrektor
Gimnazjum nr 1
w Łęborku

*Koordinator projektu:
Katarzyna Wróblewska-Kurzydło*

*Współpraca:
Joanna Nowicka-Młyńska,
Izabela Lipowska*

Młodzi obywatele Europy – nasza przyszłość. Droga poznania, wzrastania i rozumienia

Fot. Z archiwum projektu

I spotkanie w Polsce - goście projektu przed naszą szkołą

Bogata doświadczeniem i uskrzydłona sukcesem poprzedniego programu Comenius w naszej szkole – Zespole Szkół nr 7 w Gdyni przy ul. Stawnej, którego realizacja kończyła się 31 sierpnia 2014 r. – już na początku 2014 roku na platformie eTwinning zaczęłam szukać zagranicznych szkół do pracy nad kolejnym projektem. Nawiązałam kontakt z sześcioma koordynatorami ze szkół z następujących krajów: Bułgaria, Włochy, Chorwacja, Turcja, Rumunia i Finlandia.

Niełatwo było napisać projekt, który wpisujący się w założenia nowego programu Erasmus+. To było wyzwanie, rodziły się w głowie kolejne pomysły. Termin złożenia – 31 marca 2014 r. Wspólnie zatytułowaliśmy nasz projekt: „Young citizens of Europe – our future. The path of knowing, growing and understanding”.

We wrześniu 2014 r. FRSE w Warszawie ogłosiła wyniki. Udało się! W Akcji K2 – Partnerstwa Strategiczne – Współpraca Szkół na Rzecz Edukacji Szkolnej otrzymaliśmy akceptację naszego nowo napisanego projektu Erasmus+. Wtedy jako jedyna szkoła w Trójmieście i druga w województwie pomorskim. Oprócz odczuwania dumy mieliśmy świadomość ciężkiej pracy, jaka jest przed nami.

Oficjalnie od 1 września 2014 r. wspólnie ze szkołami partnerskimi z 6 krajów zaczęliśmy pracę nad naszym projektem. Będzie ona trwała dwa lata: od 1 września 2014 do 31 sierpnia 2016 roku. Zaplanowaliśmy 7 spotkań projektowych, a do każdego z nich zawsze dobrze się przygotowujemy. ZS 7 w Gdyni jest liderem całego projektu, koordynatorem to Elżbieta Malec – nauczyciel języka polskiego.

I spotkanie

POLSKA, GDYNIA – 17-22.11.2014

„Rozpoczynamy! Innowacje w Polsce”

Odbyło się w naszym mieście, w naszej szkole. Gościliśmy grupę 33 osób: 18 uczniów wraz z 15 nauczycielami z krajów partnerskich, którzy uczestniczyli w wielu lekcjach prowadzonych przez polskich i zagranicznych nauczycieli, także w lekcji języka polskiego dla obcokrajowców, w wykładach w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym

Fot. Elżbieta Malec

I spotkanie w Polsce - rumuńscy uczniowie podczas wizyty w Centrum Nauki Eksperyment w Gdyni

i w Akademii Morskiej w Gdyni, Muzeum Miasta Gdyni, InfoBoxie. W Gdańsku odwiedziliśmy Europejskie Centrum Solidarności.

Uczniowie zagraniczni byli goszczeni w polskich rodzinach. Było to bardzo ciekawe doświadczenie dla wszystkich – dla gości, którzy poznawali polskie obyczaje, kuchnię, warunki życia oraz dla rodzin. Oto kilka opinii rodziców goszczących zagranicznych uczniów:

Anna Martyka – mama uczennicy goszczącej włoską uczennicę: „Nieocenionym doświadczeniem dla córki Karoliny, poza poznaniem koleżanki z innego kraju, była możliwość prowadzenia z nią konwersacji w języku angielskim, a zatem wyzwolony został pewien impuls, który pobudził ambicję do doskonalenia języka. Myślimy, że Karolina dostrzeże zalety władania językami obcymi, które otwierają jej świat – obecnie na nowych przyjaciół – a w przyszłości wykluczą barierę uniemożliwiającą komfortowe poruszanie się po wielu zakątkach świata. Bardzo dziękujemy za to bezcenne doświadczenie, którego staliśmy się częścią”.

Sybilla Stolarczyk – mama Laury z kl. III gimnazjum przyjęła dziewczynkę z Finlandii: „Bardzo przyjemnie mi było patrzeć i słuchać jak swobodnie moja córka porozumiewa się z zagranicznym gościem. Myślę, że w dużej mierze jest to właśnie zasługa międzynarodowych projektów, w których dane jej było brać udział. Zaobserwowałam u niej znaczny postęp w komunikowaniu się w języku angielskim.

Wiem z relacji córki, że gościom bardzo podobało się Trójmiasto oraz wszystkie atrakcje, jakie im zapewniono. Młodzi gdynianie goszczący u siebie młodzież z zagranicy byli dumni ze swojej Gdyni, z Trójmiasta, z każdego miejsca, które odwiedzili i mogli zaprezentować przyjezdnym. Projekt Erasmus + nie tylko pozwala młodym ludziom zaznajamiać się z kulturą innych narodów, ale także odkrywać w sobie lokalny patriotyzm”.

Ewa Frymark – mama Filipa z kl. VI przyjęła w swoim domu chłopca z Turcji z miasta Tars: „To było całkiem nowe doświadczenie. Było warto. Taka wielka lekcja tolerancji dla odmienności związanej z kolorem skóry, religią, wyglądem. Najważniejszym jednak osiągnięciem w naszej rodzinie było przełamanie stereotypów. Piękny czas, choć trudny, bo odpowiedzialność wielka, ale nauczyliśmy się, że trzeba uszanować fakt, że ktoś nie je wieprzowiny, nie dlatego, że jej nie lubi, ale dlatego, że jego religia tego zabrania”.

Anna Tarasiuk – mama Dominiki z kl. III gimnazjum – przyjęła chłopca z Rumunii ze szkoły plastycznej w mieście Craiova: „Program Erasmus+ jest przede wszystkim świetną okazją do nawiązania bezpośredniego kontaktu z uczniami z innych krajów i kultur. Dzięki wymianie uczniowskiej moja córka i cała moja rodzina mogła bliżej zapoznać się z obyczajami i kulturą Rumunii. Opowieści przebywającego u nas ucznia przybliżyły nam obraz codziennego życia w tym kraju, a także pomogły zweryfikować stereotypowe myślenie na temat jego mieszkańców. W Polsce stereotyp Rumuna i Rumunii kojarzony jest z biedą i żebrzącymi na ulicach Cyganami. Vicentiu pokazał nam jak bardzo krzyw-

dzące jest takie myślenie. Z jego opowieści wyłonił się obraz kraju, który niewiele różni się od Polski. Sam chłopiec zaś zaskoczył nas swoim poziomem angielskiego, wiedzą, kulturą i przesympatycznym zachowaniem, co niewątpliwie dało nam zupełnie nowe spojrzenie na typowego rumuńskiego gimnazjalistę. Nie tylko ja i Dominika, ale także reszta rodziny widzi uczestnictwo w programie Erasmus+ jako kształcące, a także bardzo miłe doświadczenie.

II spotkanie

BULGARIA, PLEVEN – 22-28.03.2015

„Europejski wymiar sportu”

Odbyło się w szkole mistrzostwa sportowego, która specjalizuje się w rozwijaniu talentów uczniów w różnych dyscyplinach sportowych. Bułgarscy uczniowie prezentowali swoje osiągnięcia w sporcie, szczególnie podobały się pokazy karate i akrobatyki. Wszyscy brali udział w różnych zajęciach sportowych. Zajęcia w różnych dyscyplinach na hali lekkoatletycznej i boiskach okazały się niezwykle atrakcyjne i integrujące.

Anna Bogucka - nauczycielka wychowania fizycznego: „Wraz z grupą nauczycieli i uczennic uczestniczyłam w spotkaniu programu Erasmus + w Pleven. Było to dla mnie bardzo ciekawe doświadczenie. Mogłam obserwować młodzież podczas treningów, zawodów sportowych, innych aktywności. Nasze uczennice bez problemów radziły sobie z barierą językową, która właściwie nie istniała, otwierały się na nowe doświadczenia

II spotkanie w Bułgarii – nauka karate

Fot. Elżbieta Malec

i znajomości. Był to wyjazd pełen pozytywnych emocji. Między uczestnikami programu zawiązały się bardzo silne więzi. To, co przeżyliśmy, z pewnością jest dla nas wszystkich ogromną wartością”.

A oto kilka opinii uczennic uczestniczących w wyjeździe do Bułgarii:

Laura Stolarczyk: „Ten wyjazd był niezwykle przygodą. Niesamowite przeżycia, zawarcie międzynarodowych przyjaźni, poznanie kultury i zwyczajów życia codziennego obcokrajowców, które nie są możliwe podczas zwykłej, standardowej wycieczki turystycznej – to walory udziału w projekcie”.

Emilia Stolc: „Jestem ogromnie szczęśliwa, że mogłam wyjechać do Bułgarii. Wspólne wycieczki i działania bardzo nas do siebie zbliżyły. Wszyscy się do siebie bardzo przywiązaliśmy, co było widoczne na pożegnalnej kolacji. Płakaliśmy bardzo długo i pomimo, że moi nowi przyjaciele są daleko ode mnie, ja wiem, że nigdy o nich nie zapomnę”. Jennifer Fois: „Na pewno warto angażować się w takie projekty, ponieważ to przede wszystkim szansa i motywacja do nauki języka. Warto też wierzyć w siebie, w swoje możliwości”.

Emilia Stolc: „Dzięki udziałowi w Programie Erasmus+ mogliśmy zawrzeć niezwykle znajomości międzynarodowe, które mamy szansę utrzymywać. Zobaczyliśmy różne piękne miejsca, poznaliśmy tradycje innego kraju i choć trochę poznaliśmy inny język – bułgarski. Przelamaliśmy też stereotypy o narodowościach!”.

III spotkanie

WŁOCHY, SYCYLIA, SAN GIOVANNI LA PUNTA

17-23 maja 2015

„Uczymy się poprzez działanie”

Odbyło się ono w szkole partnerskiej I.C. Carlo Alberto Dalla Chiesa. Braliśmy udział w wielu różnych lekcjach prowadzonych przez włoskich nauczycieli. Polska delegacja przygotowała lekcję pt. „Barwy chemii, czyli pH roztworu”, jej uczestnicy wykonywali wiele doświadczeń. Najbardziej ekscytująca nauka w terenie to wycieczka na czynny wulkan Etna. Wrażenie robiło chodzenie po skruszonej lawie, obserwowanie dymów i dotykание ciepłego gruntu wulkanu. Dla uczestników spotkania został także zorganizowany interesujący pokaz gotowania tradycyjnych dań sycylijskich.

Poznaliśmy bogactwo kulturowe Sycylii, zwiedzając zabytki Katanii – dużego miasta o bogatej historii, obok którego znajduje się niewielka miejscowość San Giovanni La Punta z naszą szkołą partnerską oraz Taorminy. Poznanie dziedzictwa kulturowego jest ważne dla naszej młodzieży, gdyż chcąc kształtować przyszłość, trzeba znać przeszłość i jej wartości.

Dorota Skulska-Wittbrodt – dyrektor ZS 7: „W ramach programu „Erasmus +” w maju 2015 r. wraz z grupą uczniów i nauczycieli miałam okazję uczestniczyć w wyjeź-

dzie na Sycylię, do Katanii – pięknego miasta położonego u stóp Etny. Do dziś wspominam wyjątkową serdeczność i gościnność gospodarzy, oryginalną, sycylijską kuchnię oraz przepiękne krajobrazy. Myślę jednak, iż najważniejsze pozostało wrażenie autentycznej, niewymuszonej, radosnej integracji dzieci i młodzieży uczestniczących w spotkaniu. Wspólne działania, zabawy i rozmowy młodych Europejczyków pozwalają wierzyć, że kolejne pokolenia zbudują relacje oparte na tolerancji, wzajemnym zrozumieniu i życzliwości”.

Uczennice naszego gimnazjum, które wyjechały do Włoch, po powrocie przedstawiły swoje opinie:

Weronika Bączek: „Uczestnicy spotkania okazali się bardzo sympatyczni i wspaniali. Najbardziej zaprzyjaźniłyśmy się z Chorwatami, Finkami i oczywiście wieloma Włochami;) Naprawdę niezapomniani ludzie. Dogadywaliśmy się bardzo dobrze i każdego wspólnego dnia mieliśmy coraz więcej tematów. To wspaniałe uczucie, gdy uczniów z różnych zakątków świata, których obyczaje, kultura, sposób bycia i życie codzienne są odmienne, łączy tak ogromna więź i świetne relacje. Cały czas utrzymujemy ze sobą kontakt, a w planach już kolejne wspólne spotkania. Według mnie najważniejszą wartością tego programu są właśnie przyjaźnie, które zawieramy w trakcie trwania programu, a które pozostają na długo i są przez nas pielęgnowane”.

Aleksandra Fiutowska: „W projekcie rozwijamy się na wielu płaszczyznach. Przełamujemy lęk przed językiem, stajemy się bardziej pewni siebie i otwarci. Poznajemy ludzi z całej Europy, słuchamy o ich problemach i zaczynamy je rozumieć. Mamy szansę zobaczyć wiele miejsc, do których, być może, nigdy byśmy nie pojechali. Widzimy nie tylko

Fot. Z archiwum projektu

III spotkanie we Włoszech na Sycylii – uczestnicy na tle wulkanu Etna

to, co opisane jest w przewodnikach, ale możemy zobaczyć codzienne życie, tradycje i obyczaje zwykłych ludzi takich jak my”.

Dominika Tarasiuk: „Czasami znajomość przeradza się w przyjaźń trwającą również po zakończeniu projektu. Wyjazd się kończy, ale to nie znaczy, że niczego po sobie nie zostawia. Sama mogę to potwierdzić. Z wieloma ludźmi poznanymi na Sycylii ciągle utrzymujemy kontakt poprzez Internet. Mam też szczerą nadzieję, że kiedyś jeszcze spotkam się chociaż z częścią z nich, ponieważ naprawdę za nimi tęsknię. Właściwie, to cały czas szukam takiej możliwości i próbuję zaplanować jakiś wyjazd, ponieważ nie wyobrażam sobie, żebym już ich nie zobaczyła”.

Weronika: „To, czym chciałam się podzielić, jest wielka radość z uczestniczenia w tym programie. To jest coś, czego po prostu nie da się zapomnieć, a przede wszystkim nie chce się zapominać, chce się do tych ludzi i miejsc wracać, bo tak po prostu przywiązaliśmy się do siebie. Ktoś by powiedział, że to niemożliwe tak się żyć w ciągu tylko paru dni. Owszem, to jest możliwe, dlatego magia tego programu staje się najwspanialszym przeżyciem. Gorąco polecam takie programy, bo wnoszą wiele do naszej codzienności i są ogromną, niezapomnianą przygodą na całe życie”.

IV spotkanie

CHORWACJA, VINKOVCI – 4-10.10.2015

„Zacieśnijmy więzy”

Szkoła goszcząca to Osnovna škola imienia Bartola Kasica, do której przyjechało 16 nauczycieli i 23 uczniów. Nauczyciele z krajów partnerskich prowadzili zajęcia dla uczestników projektu. Można było uczestniczyć w lekcjach języka chorwackiego, języka angielskiego, biologii (prowadziła ją Agnieszka Borek z ZS 7 w Gdyni), muzyki, edukacji finansowej. Polskie uczennice razem z nauczycielkami przedstawiły w języku chorwackim inscenizację kukielkową pt. „Legenda o Smoku Wawelskim” dla przedшкоłaków i uczniów pierwszych klas goszczącej szkoły. Wiele prób przed przyjazdem gwarantowało bardzo dobry odbiór i zrozumienie dialogów przez najmłodszą widownię. Nauczyliśmy się trochę języka chorwackiego! Więzy zostały zacieśnione.

Przed przyjazdem do Chorwacji uczniowie ze wszystkich szkół partnerskich wykazali się przedsiębiorczością, pomysłowością – wykonali różne pamiątki, gadzety, biżuterię, ceramikę itd. Własnoręcznie stworzone drobiazgi sprzedawali w centrum miasta Vinkovci, a zebrane pieniądze przekazali do organizacji Czerwony Krzyż na szlachetny cel jako pomoc dla potrzebujących uchodźców. Preorientacja zawodowa jest ważną częścią naszego projektu, dlatego uczestnicy spotkania odwiedzili szkoły zawodowe o różnych profilach: rolniczo – ogrodniczym, technikum gastronomicznym, elektronicznym.

Poznanie dziedzictwa historycznego, kulturalnego każdego kraju jest także ważne,

dlatego goście zwiedzili muzea w Vinkovci, Vučedolu i Iloku, odwiedzili Vukovar – miasto – symbol heroicznych walk Chorwatów z Serbami w 1991 roku i ich martyrologii.

Agnieszka Borek – nauczycielka biologii: „Szczęśliwie miałam możliwość aktywnie uczestniczyć w projekcie Erasmus+ w naszym partnerskim kraju, Chorwacji. Wyjazd dostarczył mi wielu wzruszeń i stał się okazją do osobistych refleksji.

Najważniejszym elementem wymiany była realizacja wspólnego projektu, dzięki któremu mieliśmy okazję porównać nasze doświadczenia w dziedzinie edukacji. Podczas tego pobytu zespoły uczniów i nauczycieli zintegrowały się poprzez wspólne lekcje, działania na rzecz mieszkańców Vinkovci, wycieczki oraz wspólne posiłki. Miałam możliwość obserwacji lekcji prowadzonych przez nauczyciela muzyki z Finlandii oraz nauczyciela przyrody z Chorwacji oraz, co ważne, sama prowadziłam lekcję otwartą dla zagranicznych uczniów z kilku krajów. Na dodatek w języku angielskim! Musiałam więc podszkolić język, co jest wg mnie wspaniałą motywacją do samodoskonalenia. W Chorwacji starałam się wykorzystać każdą sytuację, aby udoskonalić swoje umiejętności językowe. Wspólne działania na rzecz społeczności lokalnej tego miasteczka przyczyniły się bardzo do poznania historii, życia mieszkańców i do bliższego poznania naszych gospodarzy. Miałam możliwość poznać inną kulturę, obyczaje i kuchnię. Najważniejsza dla mnie

Fot. Z archiwum projektu

IV spotkanie w Chorwacji - polska grupa w Vinkovci

okazała się możliwość wymiany doświadczeń w zakresie edukacji. Czas spędzony z nauczycielami i uczniami z innych krajów partnerskich będę miło wspominać. Zdobyte podczas wymiany doświadczenia zainspirowały mnie do pomysłu stworzenia w niedalekiej przyszłości własnego projektu międzyszkolnego lub nawet międzynarodowego”.

V spotkanie

RUMUNIA, CRAIOVA – 8-14.11.2015

„Europejskie wartości”

Kolejne spotkanie miało miejsce w szkole artystycznej – Liceul de Arte „Marin Sorescu”. Goście z 6 szkół partnerskich uczestniczyli w różnych lekcjach, zajęciach artystycznych – projektowania, malowania, uczyli się języka rumuńskiego. Odbyła się prezentacja osiągnięć uczniów szkoły artystycznej i koncert. Najważniejszą częścią spotkania była debata na temat wartości europejskich, do której uczniowie przygotowali się przez wcześniejsze pisanie esejów pt. „Wysokie mury czy otwarte drzwi”. Odbyło się także spotkanie z przedstawicielem Parlamentu Europejskiego na temat szans młodych ludzi na europejskim rynku pracy. Goście odwiedzili Uniwersytet w Krajowej. To spotkanie to także wykorzystana szansa na poznanie dziedzictwa historycznego i kulturalnego Rumunii, wizyty w muzeach, cerkwiach, skansenach ludowych.

Alicja Urbaniak – nauczycielka języka polskiego: „Udział w projekcie Erasmus+ i związany z tym wyjazd do Rumunii przyniósł mi wiele niezapomnianych wrażeń. Możliwość wymiany doświadczeń z nauczycielami sześciu tak różnych kulturowo krajów niewątpliwie rozwinęła moje spojrzenie na dydaktykę. Bardzo ucieszyła mnie wizyta w szkole artystycznej, gdyż jako nauczyciel języka polskiego jestem zainteresowana różnymi sposobami nauczania sztuki i wpływu tej dziedziny edukacji na kształtowanie osobowości młodego człowieka. Po raz kolejny okazało się, że spotkanie nieukształtowanego jeszcze charakteru ucznia z osobą, która jest nie tylko nauczycielem, ale przede wszystkim przewodnikiem po wrażliwości artystycznej, przynosi zdumiewające efekty. Nie bez znaczenia były też lekcje języka rumuńskiego, który okazał się wyzwaniem również dla filologa. Wizyta w Rumunii nie obyła się bez wzruszeń. Wspaniała wystawa prac uczniów, niebawem wręcz koncert młodych muzyków dostarczyły emocji, których na pewno długo nie zapomnę”

Anna Jabłońska – nauczycielka muzyki: „Spotkanie w Rumunii zorganizowane w ramach projektu Erasmus+ było dla mnie zaskakującym doświadczeniem. Jestem nauczycielem muzyki i techniki, więc udział w zajęciach z tych dziedzin zrobił na mnie bardzo duże wrażenie i niewątpliwie wpłynął na rozwój mojej kreatywności jako pedagoga. Możliwość uczestniczenia w indywidualnych zajęciach z gry na instrumencie dostarczyła mi wielu emocji i pokazała, jak niezwykle więź łączy profesorów tej szkoły artystycznej z ich

Fot. Z archiwum projektu

V spotkanie projektowe w Rumunii - na wystawie malarstwa w szkole artystycznej

uczniami. Największe jednak wrażenie zrobił na mnie piękny koncert na zakończenie wizyty. Nastoletni pianiści zachwycali swoimi umiejętnościami, młoda skrzypaczka grą zapierała dech w piersiach, a ujmujący śpiew chóru wywołał istny potok łez wśród niemal całej publiczności. Takie spotkania są niezwykle ważne. Rozbudzają na nowo chęć uczenia, pozwalają znów odkryć w sobie często uśpione pasje, a także powodują, że inaczej spoglądamy na możliwości ucznia”.

Sandra Skrzyńska – uczennica naszego gimnazjum, uczestniczka wyjazdu do Rumunii: „Moje przesłanie do uczniów brzmi następująco: Uważam, że taki wyjazd to najlepsze, co może przytrafić się w życiu młodego człowieka. Poszerza horyzonty. Daje możliwość poznania nowych ludzi i nawiązania z nimi przyjaźni, które mogą trwać przez długi czas. Co ważne – taki wyjazd daje wam możliwość poprawienia swojego języka angielskiego. Miejsca, które zobaczycie i ludzie, których poznacie, zostaną na zawsze w waszym sercu i zdecydowanie będzie to przygoda, którą będziecie pamiętać bardzo długo. Jeżeli zastanawiacie się, czy brać udział w Erasmusie, to powiem Wam, że warto to zrobić! To najlepsze, co mi się przytrafiło”.

Nasz program powoli zbliża się do końca. Przed nami jeszcze dwa spotkania z uczestnictwem uczniów i nauczycieli. W kwietniu 2016 r. znów w Polsce, w naszej szkole –

zamiast wyjazdu do Turcji. Miasto Tarsus, gdzie mieści się nasza szkoła partnerska, jest zbyt blisko granicy z Syrią. Nikt nie chce ryzykować swoim bezpieczeństwem. Dlatego miło nam będzie kolejny raz przyjmować gości projektu w Polsce, spotkamy się najpierw w Warszawie. Tematy przewodnie spotkania kwietniowego to tolerancja i informatyka. Na pewno znów będzie ciekawie.

W maju 2016 r. wyjedziemy do Finlandii na spotkanie pt. „Szkoła przyszłości”, zaś w sierpniu 2016 odbędzie się już ostatnie spotkanie finalne dla koordynatorów-nauczycieli, aby wspólnie napisać raport i opracować tzw. produkt finalny – w naszym przypadku będzie to przewodnik „Our guide for future”.

Podsumowując: zdecydowanie warto zadać sobie trud stworzenia projektu i skorzystać z funduszy unijnych. Korzyści są ogromne zarówno dla uczniów, środowiska, nauczycieli, szkoły, która zyskuje wzrost w rankingach i prestiż. Warto poszerzyć swoje horyzonty, wykazać się aktywnością i przedsiębiorczością, poznać zagraniczne szkoły, systemy szkolne, zaobserwować nowe, inne metody pracy. To dodaje skrzydeł, uczy twórczego podejścia do własnego warsztatu pracy nauczyciela i do uczniów. Wartością samą w sobie jest poznanie nowych osób, zawiązanie przyjaźni, pełne radości spotkania nauczycieli i uczniów. Oraz oczywiście możliwość zobaczenia innych krajów. W moim przypadku – to także nauczanie się języka angielskiego w praktycznych okolicznościach. Motywacja jest motorem zmian, oby tych zawsze pozytywnych. Takie właśnie jest cel nadrzędny naszego projektu – budowanie dobrej przyszłości dla młodzieży w spokojnej Europie.

Koordynator projektu:
Elżbieta Malec

Dorota Skulska-Wittbrodt

Dyrektor
Zespołu Szkół nr 7
w Gdyni

Projekty gdynskiego Ekonomika

Zespół Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni (ZSAE) od 2008 roku realizuje projekty unijne: Erasmus+, Comenius, Leonardo i „Młodzież w działaniu”. Dzięki zaangażowaniu nauczycieli Marii Małkowskiej, Aleksandry Rosickiej i Jolanty Wdowiak nawiązano współpracę ze szkołami, przedsiębiorstwami, władzami lokalnymi oraz uczelniami z Włoch, Hiszpanii, Niemiec, Turcji, Francji, Portugalii, Holandii, Słowenii, Grecji, Rumunii i Bułgarii. Do tej pory szkoła zrealizowała 16 projektów.

Co roku w międzynarodowych spotkaniach uczestniczą uczniowie i nauczyciele tej szkoły. Do tej pory dzięki projektom UE wyjechało ze szkoły 225 osób.

Celem działań ZSAE w Gdyni jest angażowanie, jak największej liczby uczniów, szczególnie tych z klas pierwszych, by zachęcić ich do rozwijania umiejętności językowych, większej samodzielności, otwartości i przedsiębiorczości.

Praktyka zagraniczna - inwestycją w moją przyszłość zawodową

W roku szkolnym 2014/15 realizowany był nowy program Erasmus+ „Praktyka zagraniczna - inwestycją w moją przyszłość zawodową” w akcji K1 – mobilność edukacyjna uczniów.

Fot. Maria Małkowska

Zdjęcie uczniów pod flagami UE (Comenius)

Fot. Maria Małkowska

Praktyki zagraniczne młodzieży

To już trzeci projekt realizowany w Zespole Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni obejmujący wyjazdy uczniów z opiekunami na zagraniczne praktyki wakacyjne. Pierwsze odbyły się w ramach projektu Leonardo w latach 2009-10 dla 40 osób i obejmowały trzytygodniowe praktyki w Irlandii Północnej i Hiszpanii oraz w latach 2011-12 dla 40 osób, 3-tygodniowe praktyki w Hiszpanii i Turcji.

W wakacje 2015 roku 40 osób wyjechało na dwutygodniowe praktyki zagraniczne. Była to dodatkowa praktyka, która odbyła się już po raz drugi w Turcji (Izmir). Jedna grupa młodzieży wraz z opiekunami wyjechała na początku, a druga na koniec wakacji.

Uczestnicy projektu uzyskują międzynarodowe certyfikaty Europass Mobility i dokumenty systemu ECVET dokumentujące ich doświadczenie zawodowe, które zwiększają ich szanse na europejskim rynku pracy.

Pobyt na praktyce dwóch grup umożliwił opiekunom indywidualizację i lepsze wspieranie i motywowanie uczniów. Działania projektowe pozwoliły uczestnikom wykazać się własną sprawnością, uwierzyć w siebie, przekonać do bycia przedsiębiorczym i zachęcić

do dalszego rozwoju. Uczestnicy zdobywają praktyczne umiejętności zawodowe i językowe. Po ukończeniu szkoły nie będą czuć obawy przed założeniem własnej firmy lub poszukiwaniem pracy w kraju lub za granicą. Stają się bardziej pewni siebie, przedsiębiorczy, mobilni i elastyczni. Zwiększa się ich atrakcyjność na rynku pracy.

Realizacja projektu wzbogaca i polepsza ofertę edukacyjną szkoły. Umożliwia przenoszenie do siebie sprawdzonych i innowacyjnych rozwiązań od partnerów zagranicznych. Ułatwia przejście od etapu nauki do zatrudnienia. Udział w dodatkowej praktyce

Fot. Maria Małkowska

Praktyki zagraniczne młodzieży

Fot. Maria Małkowska

zagranicznej, zwiększa kompetencje zawodowe oraz stopień przejrzystości i uznawalności kwalifikacji. Współpraca z krajowymi i zagranicznymi instytucjami szkoleniowymi umożliwi doskonalenia warsztatu pracy nauczycieli i kadry zarządzającej.

Dwutygodniowy pobyt zagraniczny, był optymalnym okresem dla młodzieży, gdyż dłuższy pobyt, byłby dla nich trudnym okresem rozłąki z rodzinami.

Przez cały rok szkolny 2014/15 odbywało się przygotowanie kulturowo-językowe-pedagogiczne. Na spotkaniach opiekunów z młodzieżą, uczestnicy przedstawiali informację o Turcji (historia, zwyczaje, muzyka, film, literatura, sytuacja społeczna i gospodarcza). Opiekun pełnił tu rolę kordynatora, przydzielając zespołom tematy do dyskusji. Działania projektowe miały przygotować młodzież do pracy zespołowej, pozyskiwania informacji oraz zwiększyć ich wiedzę o Turcji. Przygotowała uczestników do właściwego zachowania, przełamania istniejących stereotypów, nauczyła otwartości i tolerancji dla innej kultury i religii. Do współpracy zaproszono przewodnika po Turcji mającego wieloletnie doświadczenie oraz osobę z Turcji pracującą w Polsce.

Cyklicznie odbywał się kurs języka angielskiego. Jest to język w którym najłatwiej porozumieć się za granicą. Chcieliśmy, by młodzież swobodnie porozumiewała się w nim w Turcji, a w przyszłości dobrze zdała egzaminy zewnętrzne i znalazła ciekawą pracę. Nasi uczniowie posiadają olbrzymią barierę w wypowiedzaniu się w obcym języku.

Uczniowie poznali specyfikę kraju i języka mieszkając u rodzin tureckich. Uczestniczyli w wycieczkach, zajęciach sportowych i rekreacyjnych oraz imprezach i świętach lokalnych. Pozwoliło im to na swobodniejsze komunikowanie się w czasie praktyki za-

wodowej. Ułatwiło też przełamać barierę nieśmiałości i niepewności, która pojawiła się podczas pierwszego dla większości z nich wyjazdu zagranicznego. Odwiedzili międzynarodowe targi w Izmirze. W czasie pobytu uczestniczyli w spotkaniach na których poznali podstawowe zwroty w języku tureckim. Zostali zaproszeni na wesele tureckie pracowników firmy oraz kibicowali polskiej drużynie na meczu siatkówki Polska-Turcja.

„Science and global education beyond the barriers of learning difficulties”

Wieloletnia współpraca zagraniczna między koordynatorami w Włoch - Silvia Fiagioli, Polski - Marią Małkowską i Turcja - Buray Tuzun przyczyniła się do powstania kolejnego projektu unijnego Erasmus+. Partnerami zostały szkoły o profilu zawodowym z Bolonii, Gdyni i Izmiru. Po raz pierwszy do współpracy zaproszono Urząd Miasta Gdynia i Bolonia, uczelnie wyższe - Università Degli Studi di Roma la Sapienza w Rzymie i Wyższą Szkołę Bankową w Gdańsku oraz Stowarzyszenie Włoskich Nauczycieli - ADI Associazione Docenti Italiani.

Projekt otrzymał ocenę 99/100 punktów oraz dofinansowanie z włoskiej agencji narodowej dla ośmiu partnerów w ramach Erasmus+ akcji K2 – „Edukacja szkolna – partnerstwo strategiczne” i będzie realizowany w latach 2015-2017.

Wspólne działania projektowe wszystkich partnerów, będą obejmować zagadnień dotyczące:

- zwiększeniu korelacji między umiejętnościami nabywanymi przez młodzież w szkole, a tymi przydatnymi w przyszłym życiu zawodowym i osobistym

Fot. Maria Małkowska

Projekt włoskich nauczycieli Learning Outcomes validation according to ECVET

Fot. Maria Małkowska

Projekt włoskich nauczycieli Learning Outcomes validation according to ECVET

- wykorzystaniu technologii komputerowej, która wspiera uczniów w procesie nauczania i umożliwia komunikację i rozwój grup samopomocy
- szybkiego starzenia się wiedzy technicznej i naukowej, która utrudnia naukę w szkole i zrozumienie zagadnień związanych z koniecznością podejmowania działań na rzecz zrównoważonego i ekologicznego rozwoju gospodarczego
- zapobieganiu procesowi przedwczesnego przerywania edukacji przez młodych ludzi

Projekt opiera się na rozpowszechnianiu wśród partnerów i w ich środowisku lokalnym innowacyjnych metod nauczania i zindywidualizowanego procesu nauczania skierowanego do uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

Celem jest wzmocnienie więzi i współpracy między partnerami zagranicznymi - nauczycielami i ekspertami z dziedziny edukacji, testowanie nowych metod nauczania, angażowanie uczniów w działania naukowe określone w „Covenant of Mayors” które propagują rozwój nauk przyrodniczych i postaw ekologicznych.

Działania projektowe obejmą zagadnienia skutecznej integracji w grupach międzynarodowych oraz umiejętności rozwiązywania globalnych problemów, takich jak zmiany klimatyczne i efektywne wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Zajmą się problemami budowaniem tolerancyjnego społeczeństwa zapewniającego sprzyjające warunki w procesie dydaktycznym.

Do działań projektowych zostaną zaangażowani uczniowie i studenci, którzy przy wsparciu nauczycieli, przedstawicieli uczelni wyższych i ekspertów z dziedziny edukacji

Fot. Maria Małkowska

Projekt włoskich nauczycieli Learning Outcomes validation according to ECVET

będą współpracować w międzynarodowych grupach tworząc innowacyjne lekcje, które usprawnią proces nauki i zachęcą do własnego rozwoju i zdobywania wiedzy i doświadczenia w szkole i poza nią.

Powstanie wielojęzyczna platforma na której będą zamieszczane wyniki prac projektowych oraz przepisy dotyczące specjalnych potrzeb edukacyjnych i przykłady dobrych praktyk.

Platforma, forum, sieci społeczne i konferencje umożliwią uczestnikom projektu wymianę pomysłów i materiałów dydaktycznych oraz dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, które usprawnią proces uczenia się w szkole i będą wspierać ich rozwój zawodowy.

W styczniu 2016 roku odbyło się spotkanie wszystkich koordynatorów w Bolonii, by ustalić warunki dwuletniej współpracy projektowej. Ustalono, że się tygodniowe spotkania partnerskie w Gdyni (kwiecień 2016 roku), Izmirze (październik 2016 roku) i w Bolonii (maj 2017 roku). Będą w nich uczestniczyć uczniowie, nauczyciele oraz przedstawiciele urzędów miast i wyższych uczelni. Zostaną tam zaprezentowane lekcje stworzone przez uczniów i nauczycieli w zespołach międzynarodowych, które zostaną poddane ocenie pod względem ich jakości i skuteczności. Nastąpi planowanie i opracowywanie dalszych innowacyjnych metod, narzędzi i działań, które będą wykorzystywane w szkole.

Learning Outcomes validation according to ECVET.

Zespół Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni, jako koordynator ze strony polskiej, uczestniczył we włoskim projekcie Erasmus+ 2014 w akcji K1 – „Mobilność

kadry w ramach kształcenia zawodowego”. Projekt - „Learning Outcomes validation according to ECVET” został stworzony przez Stowarzyszenia Włoskich Nauczycieli ADI - Associazione Docenti Italiani, który umożliwił wymianę wiedzy i doświadczeń 64 włoskich nauczycieli, którzy przebywali na tygodniowych szkoleniach zagranicznych.

Założeniem projektu było przeszkolenie nauczycieli w zakresie stosowania i projektowania jednostek efektów uczenia się zgodnie z zasadami ECVET - dokumentowania osiągnięć zawodowych uczniów w ramach państw europejskich. Celem systemu ECVET jest zdobywanie kwalifikacji zawodowych przez młodzież, które będą dokumentowane świadectwami i dyplomami oraz wspieranie mobilności zawodowej i procesu uczenia się przez całe życie. Projekt został skierowany do nauczycieli włoskich zaangażowanych w organizację praktyk uczniowskich w krajowych przedsiębiorstwach, którzy w przyszłości będą odpowiedzialni za organizację staży zagranicznych. Działania projektowe objęły kursy języka angielskiego online oraz poznanie aspektów kulturowych i społecznych w krajach będących partnerami – Polska, Niemcy, Rumunia i Turcja.

Nauczyciele byli zaangażowani w tworzenie jednostek efektów uczenia się, jak również w organizację szkoleń i kursów mających na celu wykorzystanie zestawu narzędzi ECVET. Kursy prowadzili eksperci i trenerzy ADI - Associazione Docenti Italiani, których celem była:

- pomoc w poznaniu i stosowaniu narzędzi ECVET w pracy dydaktycznej w sieci szkół uczestniczących w projekcie
- wsparcie nauczycieli w eksperymentowaniu w innowacyjnym podejściu do łączenia formalnych i nieformalnych efektów kształcenia
- doskonalenie umiejętności nauczycieli w języku obcym
- wzmocnienie więzi między szkołami i lokalnymi przedsiębiorstwami
- nawiązanie współpracy szkół włoskich z zagranicznymi partnerami, by stworzyć podstawy dla przyszłych projektów mobilności dla uczniów i nauczycieli wykorzystujących narzędzia systemu ECVET.

Założeniem projektu było przeszkolenie nauczycieli włoskich poprzez tygodniową obserwację procesów edukacyjnych i udział w zajęciach w szkołach partnerskich mających doświadczenie w realizacji praktyk zagranicznych w ramach projektów Erasmus+.

Nauczyciele szkolili się i dzielili wiedzą dotyczącą najnowszych metod nauczania młodzieży w szkolnictwie zawodowym oraz pracowali nad stworzeniem kolejnych projektów UE skierowanych do uczniów i nauczycieli promujących ich rozwój zawodowy w procesie uczenia się przez całe życie.

Nauczyciele z Zespołu Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni odpowiedzialni za realizację w szkole projektów UE – Maria Małkowska, Aleksandra Rosicka i Jolanta Wdowiak zorganizowali w dniach 19-24.10.2015 pobyt w Trójmieście dla dziesięciu włoskich nauczycieli biorących udział w tym projekcie.

Odbyły się spotkania w Gdynskim Centrum Wspierania Przedsiębiorczości w Gdyni, Gdańskim Inkubatorze Przedsiębiorczości „Starter” oraz w Gdynskim Parku Naukowo-Technologicznym dotyczącym działań skierowanych na rozwój postaw przedsiębiorczych młodzieży oraz form wsparcia przedsiębiorców w regionie. Uczestnicy projektu spotkali się z przedstawicielami Urzędu Miasta Gdyni, którzy omówili politykę władz dotyczącą rozwoju szkolnictwa zawodowego w kraju i regionie. Odbyło się spotkanie z pracownikami naukowymi Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku, którzy przedstawili system dokumentowania wiedzy zdobytej przez studentów w ramach wyjazdów zagranicznych. Odwiedzili firmy przyjmujące na staże i praktyki uczniów i studentów oraz odbyli rozmowy z przedsiębiorcami. Odwiedzili szkoły zawodowe w Trójmieście i poznali działania mające na celu przygotowanie młodzieży do podjęcia pracy zawodowej. W czasie tygodniowego pobytu włoscy nauczyciele zwiedzili Trójmiasto i odwiedzili Europejskie Centrum Solidarności oraz zamek w Malborku.

Dzięki działaniom projektowym uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni co roku wyjeżdżają na spotkania partnerskie do szkół zagranicznych poznając tamtejsze warunki funkcjonowania przedsiębiorstw i systemy szkolnictwa. Zdobywając doświadczenie zawodowe i międzynarodowe certyfikaty Europass Mobility i dokumenty systemu ECVET dokumentujące ich doświadczenie zawodowe, które zwiększą ich szanse na europejskim rynku pracy. Motywują się do nauki języków obcych i własnego rozwoju zawodowego. Rozwijają własną przedsiębiorczość, kreatywność i komunikatywność oraz wiarę we własne umiejętności.

W ramach wymiany wiedzy i doświadczeń od 2009 roku współpracują z niemiecką szkołą ekonomiczną Hanse-Schule Lübeck. Co roku odbywają się spotkania partnerskie w których uczestniczą uczniowie i nauczyciele. W trakcie nich podejmują decyzje strategiczne wykorzystując gry ekonomiczne oraz odwiedzają instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości w odwiedzanych regionach. W kwietniu 2016 roku odbędzie się kolejne spotkanie w Gdyni w ramach projektu „Be the manager of the year”.

Koordynatorzy projektów:
Maria Małkowska
Aleksandra Rosicka
Jolanta Wdowiak

Anna Marlewska

Dyrektor
 Zespołu Szkół
 Administracyjno-Ekonomicznych
 w Gdyni

Redukcja substancji toksycznych wprowadzanych do środowiska i żywności warunkiem zdrowia społecznego

W roku szkolnym 2014/2015 grupa 18 uczniów z Zespołu Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie wzięła udział w projekcie „Redukcja substancji toksycznych wprowadzanych do środowiska i żywności warunkiem zdrowia społecznego” realizowanym w ramach programu Erasmus +.

Młode pokolenie rolników zauważa, że wraz z postępem technologicznym również rolnictwo podlega nieustannym zmianom. Rodzi to potrzebę umożliwienia uczniom podążania za zmieniającymi się technologiami oraz poznawania i porównywania metod pracy mieszkańców różnych krajów Unii Europejskiej. Uczestnictwo w projekcie, skierowanym do uczniów kształcących się w zawodzie technik rolnik, pozwoliło uczniom na nabycie umiejętności bezpośrednio związanych z obsługą i eksploatacją nowoczesnych opryskiwaczy oraz ochroną roślin. Ponadto uczniowie podczas zagranicznego stażu mieli okazję posługiwać się najnowszą technologią wykorzystującą systemy sterowania komputerowego w opryskiwaczach oraz poznać system prowadzenia agregatów polowych z wykorzystaniem GPS. Celem projektu było także uświadomienie przyszłym, młodym rolnikom związku właściwego stanu technicznego opryskiwaczy z ilością toksyn wprowadzanych do środowiska, a co za tym idzie do żywności. Jest to szczególnie ważny problem w przypadku upraw roślin, które są spożywane przez konsumentów bez żadnej obróbki wstępnej (owoce, warzywa, itp.). Zagraniczny staż był również okazją do poznania nowych i odmiennych technologii stosowanych w rolnictwie niemieckim oraz porównania ich z technologiami stosowanymi w Polsce.

Sektor:	Erasmus+ Kształcenie i szkolenia zawodowe
Akcja:	Akcja 1 – Mobilność uczniów
Kwota dofinansowania:	36 036 €
Beneficjent:	Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Bolesławowie
Uczestnicy:	18 uczniów klas kształcących się w zawodzie technik rolnik
Partner:	DEULA Nienburg - Niemcy
Czas trwania:	01.11.2014 – 31.10.2015

Fot. Magdalena Wysłęcka

Wybrany przez nas partner, ośrodek DEULA Nienburg, jest nam znany od wielu lat. Dysponuje on stacją kontroli opryskiwaczy wyposażoną w sprzęt do diagnostyki urządzeń do ochrony roślin, co pozwoliło w pełni zrealizować cele projektu.

W ramach realizowanego przez szkołę projektu Erasmus+ planowane były trzy etapy realizacji projektu: rekrutacja oraz zajęcia przygotowujące do stażu, staż zagraniczny u partnera oraz upowszechnianie rezultatów i promocja projektu.

Pierwszą fazą projektu było przeprowadzenie rekrutacji zgodnie z wcześniej opracowanym regulaminem. Następnie, przed wyjazdem na staż odbyło się przygotowanie kulturowe, językowe i pedagogiczne, które obejmowało zajęcia dodatkowe z języka niemieckiego zawodowego, zajęcia z przygotowania kulturowego oraz konsultacje z nauczycielem zawodu, szkolenie BHP, a także zapoznanie z ideami programu Erasmus+.

W dniach 13-24 kwietnia 2015 roku uczniowie technikum rolniczego odbywali dwutygodniowy staż w ośrodku kształcenia rolniczego DEULA w Nienburgu, w Niemczech.

Dzięki doskonałemu wyposażeniu ośrodka partnera, stażyści mieli okazję poznać konstrukcję nowoczesnych maszyn, nauczyli się identyfikować podzespoły opryskiwaczy aktualnie eksploatowanych na rynku niemieckim. Instytucja przyjmująca umożliwiła naszym uczniom wizyty u wiodących producentów sprzętu rolniczego, fabryki Claas i Amazone. W czasie odwiedzin w fabrykach młodzież zapoznała się z funkcjonowaniem firm oraz miała możliwość obejrzenia wszystkich działów produkcyjnych, od magazynu materiałów i części po linię montażową. Prześledzili krok po kroku całą linię montażową opryskiwaczy. Identyfikowali przy tym podzespoły, z których zbudowane są nowoczesne maszyny, poznawali

działanie zespołów roboczych i systemy regulacji. W halach wystawowych fabryk mieli możliwość poznawania nowoczesnych systemów sterowania maszyn. Uczestniczyli również w pokazie, na którym zaprezentowano system stabilizacji belki opryskiwacza polowego.

Podczas pobytu w DEULA uczniowie uczestniczyli w zajęciach od godziny 8:00 do 17:00, z godzinna przerwą na obiad. Doskonała organizacja zajęć ze strony DEULA Nienburg pozwoliła na pełną realizację założeń programowych stażu.

Na początku pobytu w ośrodku partnera stażyści zostali zapoznani z przepisami BHP oraz funkcjonowaniem placówki, a także z planowanym przebiegiem stażu. Następnie, podczas zajęć teoretycznych zapoznani zostali ze szkodnikami, chorobami roślin i chwastami. Po części teoretycznej uczniowie zostali skierowani na pole, gdzie przystąpili do rozpoznawania gatunków roślin, obsady i stadium wzrostu oraz wyliczenia wydajności z ha, a także oceny struktury gleby. Po podzieleniu na grupy, przystąpili do samodzielnej oceny wydajności roślin i struktury gleby.

Kolejnym punktem szkolenia było rozpoznawanie różnego rodzaju rozpylaczy stosowanych w opryskiwaczach polowych. Uczniowie mieli możliwość poznać zasady właściwej kalibracji opryskiwaczy polowych dzięki symulatorowi oraz w sposób tradycyjny. Symulator pozwolił na zaprezentowanie strat spowodowanych różnymi warunkami pogodowymi (wiatr, deszcz).

Podczas pobytu w DEULA Nienburg stażyści zakwaterowani byli w hotelu prowadzonym przez ośrodek DEULĘ. Warunki zamieszkania i wyżywienie były bardzo dobre. W czasie wolnym uczniowie korzystali z bogatego zaplecza rekreacyjnego: siłowni, sali bilardowej i tenisowej czy też boiska sportowego. Mieli też swobodny dostęp do Internetu, co pozwalało na kontakt z rodziną i znajomymi w Polsce.

W wolnym czasie grupa zwiedzała Nienburg i okoliczne miasta w Dolnej Saksonii, a także Bremę, Hanower i Hamburg. Dzięki uprzejmości pana dyrektora DEULA Nienburg, Bernarda Antlemana, który w taki sposób postanowił nagrodzić naszą młodzież za sumienne uczestnictwo w zajęciach, kulturę osobistą i zaangażowanie, uczniowie miło spędzili czas w parku atrakcji „Heide Park” oraz w oceanarium „Sea Life” w Hanowerze.

Na zakończenie pobytu w DEULA Nienburg wszyscy uczestnicy stażu otrzymali certyfikaty, w których zamieszczony został wykaz opanowanych umiejętności. Ponadto wszyscy uczestnicy otrzymali dokument Europass Mobilność – jednolity dokument stworzony przez Komisję Europejską dla wszystkich krajów UE, potwierdzający nabyte umiejętności i kompetencje. Ten dokument, ceniony przez pracodawców, z pewnością będzie pomocny przy szukaniu pracy.

Dzięki uczestnictwu w projekcie uczniowie nabyli umiejętności bezpośrednio związane z obsługą opryskiwaczy i ochroną roślin, opanowali zasady BHP związane ze stosowaniem środków ochrony roślin, poznali zasady wprowadzania do obiegu biocenotycznego substancji niebezpiecznych, a także nauczyli się właściwego doboru odpowiednich regulacji

w zależności od uprawy i technologii. Podczas stażu uczestnicy projektu nauczyli się przestrzegania zasad dotyczących doboru odpowiednich środków ochrony osobistej i ochrony środowiska podczas procesów technologicznych oraz mieli możliwość podniesienia swoich umiejętności w obsłudze i znajomości budowy i konserwacji opryskiwaczy.

Dodatkowymi korzyściami płynącymi z pobytu na stażu zagranicznym jest fakt, iż uczniowie zdecydowanie poprawili znajomość języka niemieckiego (szczególnie w zakresie słownictwa zawodowego), poznali kulturę i zwyczaje mieszkańców Niemiec, nawiązali nowe kontakty i nabrali nowych doświadczeń w zakresie funkcjonowania innego państwa. Udział w zagranicznym stażu wpłynął na wzrost pewności siebie osób uczestniczących w szkoleniu, a także pozwolił na przełamanie bariery w komunikowaniu się w języku obcym.

Uczniowie nabyli nowe umiejętności społeczne i adaptacyjne, nauczyli się współpracy i działania w grupie (zarówno na płaszczyźnie towarzyskiej jak i zawodowej). Wyjazd na dwutygodniowy staż pozwolił młodym ludziom na sprawdzenie się w nowej sytuacji, podnieś ich kompetencji gotowości do zmian, do samodzielnego podejmowania decyzji – była to znakomita szkoła samodzielności. Ośrodek DEULA Nienburg to miejsce, gdzie kształci się wiele narodowości, co zapewne przyczyniło się do wzrostu świadomości uczestników projektu na temat wielokulturowości i zasad poszanowania innych kultur. Wszystkie te elementy wpłynęły na rozwój osobowościowy naszych uczniów, co zapewne przyczyni się do wzrostu ich konkurencyjności na europejskim rynku pracy.

Na zakończenie pobytu w DEULA Nienburg uczestnicy otrzymali od organizacji przyjmującej certyfikat potwierdzający odbycie stażu, zawierający wykaz opanowanych umiejętności. Natomiast po powrocie do kraju, każdy z uczestników otrzymał dokument Europass Mobility, opisujący dokładnie, jakie korzyści zawodowe oraz dodatkowe osiągnął uczestnik odbywając staż.

Fot. Magdalena Wysłęcka

Fot. Magdalena Wysocka

Ostatnim etapem realizacji projektu było upowszechnianie i promocja.

Etap ten obejmował:

- informacje o projekcie zamieszczane na profilu społecznościowym szkoły oraz gazetkach szkolnych (adresaci: uczniowie szkoły, ich rodzice i kandydaci)
- przekazanie artykułu do druku w prasie lokalnej (adresaci: społeczność lokalna)
- zamieszczenie informacji o projekcie w prezentacjach promujących szkołę (adresaci: Minister Środowiska, władze wojewódzkie, powiatowe i oświatowe oraz gimnazjaliści)
- zorganizowanie spotkania podsumowującego wraz z prezentacją przygotowaną przez uczestników stażu (adresaci: uczestnicy projektu ich rodzice, nauczyciele i inne osoby zainteresowane projektem).

Podsumowując, należy stwierdzić, że cele projektu zostały w pełni osiągnięte.

Uczniowie biorący udział w projekcie bardzo wysoko go ocenili. Ze stażu wszyscy wrócili bardzo zadowoleni, bogatsi w nową wiedzę i umiejętności praktyczne, które z pewnością wykorzystają w dalszej nauce i w pracy zawodowej. Nasi uczniowie zostali wysoko ocenieni przez niemieckich instruktorów zawodu oraz pochwaleni za swą aktywność i zaangażowanie przez dyrektora ośrodka Bernarda Antelmana, który wręczył im dodatkowe nagrody.

Koordynator projektu:

Anna Pacek-Spich

Alfred Portee

Dyrektor

Zespołu Szkół Rolniczych CKP

w Bolesławowie

Zdobywamy doświadczenie w Europie – praktyki zagraniczne przymiarką do współczesnego rynku pracy

W Zespole Szkół Zawodowych w Barlewiczkach od lipca 2014 roku w ramach programu Erasmus + realizowany jest projekt „Zdobywamy doświadczenie w Europie – praktyki zagraniczne przymiarką do współczesnego rynku pracy”. Głównym celem projektu jest podniesienie poziomu kompetencji zawodowych wśród 34 uczniów oraz 11 absolwentów ZSZ w Barlewiczkach. Młodzież kształcąca się w zawodach technik informatyk, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik hotelarstwa oraz technik mechanik miała okazję nabyć umiejętności praktyczne a także pogłębić wiedzę uzyskaną w toku zajęć dydaktycznych w szkole. Szkoła jako cel postawiła sobie przygotowanie uczestników projektu do sprawnego i fachowego wykonywania zadań zawodowych w warunkach gospodarki europejskiej oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych, sprzyjających mobilności zawodowej. Uczestnicy odbywali swoją praktykę zawodową (absolwenci 3-miesięczną, uczniowie 4-tygodniową) w Plymouth, w angielskich zakładach dostosowanych do ich potrzeb szkoleniowych. Wyjazd każdej z grup poprzedzał 30-godzinny kurs jęz. angielskiego, z uwzględnieniem słownictwa zawodowego oraz 20 godzin przygotowania kulturowo–pedagogicznego. Zajęcia miały charakter warsztatów połączonych z zajęciami integracyjnymi. Były prowadzone w niewielkich grupach, dzięki czemu możliwa była indywidualizacja kształcenia i dostosowanie tempa oraz metod pracy do każdego z uczestników. Po zakończonym stażu jego uczestnicy otrzymali

Fot. Z archiwum projektu

Fot. Z archiwum projektu

od instytucji przyjmującej – Tellus Education Group certyfikat (Certificate of Work Experience) wraz z referencjami a także dokument Europass Mobilność. Ponadto uczestnicy projektu brali udział w programie stażowym „Przygotowanie do życia zawodowego” w ramach kwalifikacji APT (Access Progress Transform). Partner w projekcie przeprowadził stażystów przez moduł „Odpowiedzialność w miejscu pracy” co zostało potwierdzone dokumentem APT Level 2 Award, który jest honorowany w Wielkiej Brytanii i całej Unii Europejskiej. Mobilności zagraniczne uczniów i absolwentów zakończyły się w grudniu 2015 r., jego realizacja trwa jednak nadal. W dalszym ciągu rozpowszechniane są rezultaty oraz dokonywana ewaluacja projektu. Jej wyniki będą uwzględniane podczas – mamy nadzieję – realizacji kolejnych projektów szkolnych.

Koordynator projektu:
Halina Stępień-Grajewska

Zespół Szkół Zawodowych tworzą: zasadnicza szkoła zawodowa (kształcąca młodzież w wielu zawodach robotniczych przede wszystkim: mechanik, elektryk, sprzedawca, cukiernik, fryzjer i piekarz) oraz technikum (technik mechanik, technik informatyk, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik budownictwa, technik rolnik, technik pojazdów samochodowych). Łącznie w szkole w 18 oddziałach uczy się 437 uczniów. W działającym w ZSZ Centrum Kształcenia Ustawicznego prowadzone są Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe w zawodzie rolnik (R.03 – prowadzenie produkcji rolniczej oraz R.16 – kontrolowanie i nadzorowanie produkcji rolniczej), w których aktualnie uczestniczy 94 kursantów.

Marzena Zawisza

Dyrektor

Zespół Szkół Zawodowych

im. Stanisława Staszica w Barlewickach

Udział szkół województwa pomorskiego w programie Erasmus + *

Edukacja szkolna

KA1 „Mobilność kadry edukacji szkolnej”

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejscowość	Rok konkursowy
English World LIVE! - Nauka twoją szansą!	Zespół Szkół	Bożepole Wielkie	2014
Informatyk na arenie międzynarodowej	Zespół Szkół Energetycznych	Gdańsk	2014
„Together for a better education of sick children and adolescents – Preparing Pedagogues to work in a multidisciplinary team in Hospitals”	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przyszpitalnymi nr 9 im. kmdra Stanisława Hryniewieckiego	Słupsk	2014
Kreatywne nauczanie w szkole podstawowej	Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II	Reda	2014
„Efektywne nauczanie osób niesłyszących” – projekt wymiany doświadczeń dla nauczycieli	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Niesłyszących	Wejherowo	2014
Moja szkoła – moja Europa	Katolickie Gimnazjum im. Romualda Traugutta	Chojnice	2015
Wysoko wykwalifikowana kadra edukacyjna kluczem do sukcesu uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Wejherowie	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1	Wejherowo	2015

Edukacja szkolna

KA2 „Partnerstwa strategiczne – współpraca szkół”

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejscowość	Rok konkursowy
Kulturkiosk	Gimnazjum nr 25	Gdańsk	2014
TECHNOLOGY FOR LIFE	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Maksymiliana Goliśza	Sztum	2014
MULTIMEDIA GAMES FOR INCLUSION	Zespół Szkół	Cewice	2014
FEEL – Finding Emotions and Equality with Literature	Zespół Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego nr 32	Gdańsk	2014
Young citizens of Europe – our future. The path of knowing, growing and understanding	Zespół Szkół nr 7 (Szkoła Podstawowa nr 12 Gimnazjum nr 8)	Gdynia	2014

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejscowość	Rok konkursowy
A healthy mind in a healthy body	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przyszpitalnymi nr 9 im. kmdra por. Stanisława Hryniewieckiego	Słupsk	2014
Europäischer Berufswahlpass	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Puck	2015
Overcoming and Breaking Stereotypes: Looking for social cohesion in Europe	IV Liceum Ogólnokształcące im. K. K. Baczyńskiego	Słupsk	2015
Student Hanseatic League	Zespół Szkół Ogólnokształcących	Kartuzy	2015
KEY COMPETENCIES FOR FOSTERING BETTER INTERNATIONAL UNDERSTANDING AND EMPLOYABILITY	Szkoły Okrętowe i Ogólnokształcące CONRADINUM	Gdańsk	2015
ALL ROADS LEAD TO ROME	Gimnazjum nr 7	Gdynia	2015
„Mejorar el Desarrollo de las Competencias Clave a través de la Innovación y la Inteligencia Emocional para el Desarrollo de Proyectos de Emprendimiento en la escuela”	Szkoła Podstawowa nr 1	Sopot	2015
Cultural differences in Europe – an opportunity for using synergic effects in lifelong methodical learning	III Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Westerplatte	Gdańsk	2015
Eat Right, Be Bright!	Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich	Gdańsk	2015
BODY	Zespół Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego nr 17 z klasami sportowymi	Gdańsk	2015
Assessing conserving and protecting European biodiversity: A citizen science project	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Technikum	Sierakowice	2015
Young Europeans dealing with product creation, design and marketing	Gimnazjum nr 11 im. Obońców Westerplatte	Gdańsk	2015
ACTIVE CITIZENSHIP FOR SUSTAINABLE LEARNING	Kwidzyńskie Stowarzyszenie Oświatowe	Kwidzyn	2015
Children's Empowerment, Children's Solutions	Szkoła Podstawowa nr 1 im. kpt. Leonida Teligi	Ustka	2015
Healthy Life Style For Hopeful Future	Zespół Szkół nr 12	Gdynia	2015
'Concept, Cooperation, Creation'	Gimnazjum nr 20 im. Hanzy	Gdańsk	2015
Poszukiwanie skarbu – Treasure Hunt	Gimnazjum nr 48 im. Lecha Bądkowskiego	Gdańsk	2015

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejscowość	Rok konkursowy
Tell me your fairy tale!	Zespół Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	Somonino	2015
Cross-Curricular Approaches to Mathematics and Sciences in Formal and Informal Contexts	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Wybickiego	Somonino	2015
Opening Doors to Europe	Gimnazjum nr 1	Lębork	2015
CULTURAL FIGURES	Zespół Szkół	Jezierzycze	2015
Sport is not only football	I Liceum Ogólnokształcące	Starogard Gdański	2015

Kształcenie i szkolenia zawodowe

KA1 „Mobilność osób uczących się i kadry w ramach kształcenia zawodowego”

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejscowość	Rok konkursowy
„The Solar Energy House” – dom samowystarczalny energetycznie – praktyka zawodowa uczniów niesłyszących w Hiszpanii	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 Dla Niesłyszących	Wejherowo	2014
Wzrost jakości kształcenia poprzez praktyki zagraniczne	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. ks. Edmunda Roszczyńskiego	Wejherowo	2014
Zawodowcy na start	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Wybickiego	Somonino	2015
Rozwój osobisty i zawodowy – lepszy start w przyszłość	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Stanisława Staszica	Kwidzyn	2014
Polski uczeń, hiszpański staż	Zespół Szkół Gastronomiczno -Hotelarskich	Gdańsk	2015
International – zdobywamy doświadczenie!	Powiat Malborski	Malbork	2015
Młodzi na rynku pracy – problemy, zadania, perspektywy	Powiatowy Urząd Pracy	Chojnice	2015
Key Competences in Vocational Training	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących	Żukowo	2014
PRAKTYKI ZAGRANICZNE WARTOŚCIĄ DODANĄ W KSZTAŁCENIU ZAWODOWYM	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Wybickiego	Somonino	2014
Europejska jakość w szkoleniu zawodowym	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3	Malbork	2015

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejscowość	Rok konkursowy
Mobilnie ku przyszłości w zawodzie	Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych im. Stanisława Staszica	Bytów	2014
Praktyki w zagranicznych przedsiębiorstwach przyszłością kwidzyńskiej młodzieży	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2	Kwidzyn	2015
Zagraniczne praktyki impulsem w rozwoju kwalifikacji	Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych im. inż. Tadeusza Tańskiego	Słupsk	2015
Nowoczesne technologie szansą na rozwój kreatywności i innowacyjności absolwentów szkół zawodowych	Zespół Szkół Agrotechnicznych im. Władysława Reymonta	Słupsk	2014
„Redukcja substancji toksycznych wprowadzanych do środowiska i żywności warunkiem zdrowia społecznego”	Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego	Bolesławowo	2014
Praktyka zagraniczna – inwestycja w moją przyszłość zawodową	Zespół Szkół Administracyjno-Ekonomicznych	Gdynia	2014
Budownictwo, które uczy zmieniać świat	Państwowe Szkoły Budownictwa im. prof. Mariana Osieńskiego	Gdańsk	2015
„Mobilność przede wszystkim, czyli jak uczniowie ZSP nr 1 w Słupsku zdobywają doświadczenie zawodowe w Europie”	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Noblistów Polskich	Słupsk	2015
Ocenianie kształtujące jako innowacyjny element procesu nauczania w modułowym kształceniu zawodowym ZSP w Klaninie	Starostwo Powiatowe	Puck	2015
Nauka i praca – drogą do lepszej przyszłości	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych	Miastko	2015
Dzisiaj uczeń ZSP w Bytowie – Jutro europejski pracownik	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	Bytów	2014
Zdobywamy doświadczenie w Europie – praktyki zawodowe przymiarką do współczesnego rynku pracy	Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica	Barlewicki	2014
Dobry zawód otwiera drzwi do Europy	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3	Malbork	2014
Informatyka bez granic	Zespół Szkół Technicznych	Słupsk	2014

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejscowość	Rok konkursowy
Hotelarz w Londynie	Zespół Szkół Morskich	Gdańsk	2015
Zagraniczne praktyki zawodowe uczniów ZSEiT – projekt 2015-2017	Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych im. Stanisława Staszica	Słupsk	2015
Europa naszą szansą – staże zagraniczne techników z kartuskiego Wzgórza	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. I Brygady Pancernej im. Bohaterów Westerplatte	Kartuzy	2015

Kształcenie i szkolenia zawodowe

KA2 „Partnerstwa strategiczne na rzecz kształcenia i szkoleń zawodowych”

Nazwa projektu	Szkoła/Instytucja	Miejsowość	Rok konkursowy
TIME FOR YOUTH 2015 – tools for support of youth professional competences	Stowarzyszenie Morena	Gdańsk	2015

*Zestawienie obejmuje projekty zatwierdzone i finansowane ze środków Erasmus+. Nie uwzględnia innych projektów, które otrzymały wsparcie z programu PO WER.

Konsultanci regionalni

Sektor „Edukacja szkolna”

Beata Symbor

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

beata.symbor@cen.gda.pl

(58) 34 04 129

Sektor „Kształcenie i szkolenia zawodowe”

Jolanta Śmigerska

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

jolanta.smigerska@cen.gda.pl

(58) 34 04 156

Koordynator

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Narodowa Agencja Programu Erasmus+

ul. Mokotowska 43

00-551 Warszawa

tel. +48 (22) 463 10 00

e-mail: kontakt@erasmusplus.org.pl

www.frse.org.pl

www.erasmusplus.org.pl

Erasmus+

Fundator

Komisja Europejska - Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury

rue Joseph II, 70

B-1000 Bruxelles

tel. +32 (0) 2 29 98824

e-mail: eac-info@ec.europa.eu

www.ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm